

Tisztelt Emlékezők!

Ezekben a napokban elcsendesül a lélek. A természet is ilyenkor hallgat leginkább. Megállunk az élet rohanó pillanatai között és emlékezünk. Emlékezünk és imádkozunk. Mindenszentek ünnepe van. Holnap halottak napja.

Szerte a Délvidéken, úgy, mint a Kárpát-medence minden szegletében, gyertyák, mécsesek sokasága gyúl, hogy a sötétségben a feltámadás útját mutassák. Aztán egy hideg fuvallat, vagy az önmagát csonkig égető viasz eloltja a lángot. Csak a remény marad. A feltámadásba vetett hit.

A délvidéki magyarság lelkében hét évtizede elolthatatlanul égnek az emlékezet mécsesei. Rokonok, barátok, leszármazottak emlékeznek az év minden napján a magyarság ellen 1944-1945-ben elkövetett véres terror áldozataira. Elhurcolt és meggyilkolt ártatlan apákra, anyákra, fiakra és leányokra.

Így teszünk itt Temerinben is. S így tettek elődeink is már akkor, amikor a hivatalos kommunista hatalom szigorúan tiltotta, sőt igyekezett meg nem történté tenni a gyilkosságokat. Ha másként nem, hát úgy, hogy még csak sejteni is nehéz legyen, hogy az áldozatok tömegsírhajai hol találhatóak fel.

Tisztelt Emlékezők!

A száraz történelmi tények „**Délvidéki vérengzések**” névvel illetik az 1944-45 telén a Délvidéken a jugoszláv kommunista partizánalakulatok és a vajdasági szerb lakosság által civil magyarok, németek és horvátok ellen brutális kegyetlenséggel elkövetett népirtást. A tömeggyilkosság áldozatai között németek és magyarok voltak a legnagyobb számban, nincs pontos számadat, hogy mennyien, de több tízezren estek áldozatul.

A német és a magyar hadsereg második világháborús tetteinek megtorlása egész Jugoszláviában igen kegyetlen volt. Már 1944-ben a jugoszláv partizánalakulatok és a szovjet Vörös Hadsereg délvidéki bevonulása során számos erőszakos cselekmény történt a német, magyar és horvát civil lakosság rovására (a települések sorozatos kifosztása, kivégzések, kínzás, megalázás, nemi erőszak, nők és gyermekek bántalmazása). A munkaképes férfilakosságot a szovjetek több településről Szibériába deportálták. A katonai fosztogatás a templomokat, de a zsinagógákat sem kímélte, némelyiket teljesen lerombolták (*óbecsei zsinagóga*). A zsákmányéhség, a magyar- és németellenesség, valamint az antiszemitizmus is tombolt a bosszúvágy mellett.

Teleki Júlia, akinek sorsát és életcélját a csúrogi magyarok – köztük édesapjának tragédiája határozta meg, „Hol vannak a sírok?” címmel megjelent könyvében

túpontosságú fogalmazással ír az embertelen kínzásokról. Emberi ésszel és egészséges lélekkel szinte felfoghatatlan kínzásokról, megaláztatásokról és kegyetlenkedésekről tudósít. A tomboló és bosszúálló erőszakról, amelynek áldozatai lettek éppúgy földművesek, iparosok, gazdák, értelmiségiek, mint papok és szerzetesek. Mindannyian ártatlanul.

A papokat és szerzeteseket valami különös és kéjes kegyetlenséggel, földöntúli gonosszággal alázták meg. A hézagosan fennmaradt, vagy suttogva, szájról-szájra járó elmondások alapján tudjuk, hogy sok pap nem is a fizikai kínzásoktól szenvedett igazán, hanem a lelki és szellemi gyötrés miatt. A rájuk bízott nyáját soha el nem hagyták, sőt voltak olyanok is, akik a híveikkel együtt mentek a halálba, vállalva a vértanúságot. Szabó Dénes, tótfalusi plébános úrról jegyezte meg Cseszkó Károly – egy szemtanú – aki maga is az atyával volt összezárva: "Szabó plébános úr annyit szenvedett, mint Krisztus Urunk a kereszten."

Tisztelt Emlékezők!

A gyalázatos rémtettek mellett, álljon itt egy ellenpélda arra is, hogy a sok évtizedes szomszédság és a barátság mennyire független származástól, vagy vallási meggyőződéstől.

Bakos Mátyás, temerini születésű volt. Feljegyezték, hogy a tanyáról Csúrogra hurcolták, ahol kegyetlen módon kivégezték feleségével együtt. Nádálji tanyaszomszédjai Petrovic Miso, Dekanic Branko és Kesanski Rado elhurcolásuk hallatán Csúrogra siettek, de már késő volt. Dekanic leordította a partizánokat, hogy: „Ezek az emberek nem ártottak senkinek, csak az a bűnük, hogy magyarok. Magyar idő alatt én is nagy szerb voltam, de nem bántott senki!”.

Tisztelt Emlékezők!

A magyar történelemben páratlan kegyetlenséggel végeztek ki néhány hónap leforgása alatt, középkori kínzásokkal kísérve, mintegy 20-40 ezer férfit és nőt, fiatal és idős embert megtorlásként, vagy a kicsinyes, személyes bosszúvágytól fűtve.

A magyar polgári lakosság körében végrehajtott népiirtást a hivatalos szervek akkor is és a későbbi évtizedekben is úgy állították be, mintha háborús bűnösöket vontak volna felelősségre szabályos eljárással, noha ez legritkább esetben történt.

Hét évtizedet kellett arra várni, hogy hivatalosan is eltöröljék a délvidéki települések magyarjainak kollektív bűnösségéről szóló törvényt. 2014. november 2-án Aleksandar Vučić szerb miniszterelnök Szabadkán, a Zentai úti temetőben részt vett az 1944-45-ben kivégzett ártatlan áldozatok tiszteletére rendezett megemlékezésen.

Ez volt az első alkalom, amikor a szerbiai vezetés a szabadkai emlékműnél leróta kegyeletét. A megemlékezésen Vučić miniszterelnök bejelentette, hogy a vajdasági Csúrog, Zsablya és Mozsor magyar lakosságának kollektív bűnösségét kimondó jogszabályt hatályon kívül helyezték.

Tisztelt Emlékezők!

Az Anyaország és az egész Kárpát-medencei magyarság lélekben ma együtt gyászol és emlékezik a magyarelles terrorhadjárat valamennyi áldozatára. Kérem, fogadják a Magyar Kormány és az egész nemzet együttérzését.

Tisztelgünk a nemzetükért életüket áldozó valamennyi embertársunk előtt. Meggyászoljuk az ártatlan áldozatokat, legyenek azok magyarok, németek, horvátok, szerbek, zsidók.

A nemzeti ügyek iránt elkötelezett Magyar Kormány a továbbiakban is határozottan képviseli a külhoni magyar közösségek érdekeit. Ugyanakkor készek vagyunk együttműködni a szomszédos nemzetek kormányaival térségünk felvirágoztatása és az itt élő emberek boldogulásának elősegítése érdekében.

Tartozunk annyival a mártíroknak, hogy a délvidéki magyarirtásra, vérengzésekre emlékezve, megújult erővel építsük nemzeti közösségeink, családjaink jövőjét. Formáljuk közösen, egymással összefogva békés és biztonságos helyé Közép- és Dél-Európát, a világnak ezen, ránk bízott szegletét.

Közösen valljuk Babits Mihály szavaival:

„Erős igazsággal az erőszak ellen:
így élj, s nem kell félned, veled már az Isten.
Kelnek a zsarnokok, tűnnek a zsarnokok.
Te maradsz, te várhatsz, nagy a te zálogod.
Zsibbad a szabadság, de titkon bizsereg,
és jön az igazság, közelebb, közelebb...”

S közben vigyázunk a lelkünkben égő méceslángra, hogy a feltámadásba vetett hit fénye soha ki ne aludjék. (Köszönöm megtisztelő figyelmüket.)